

Новий закон “Про освіту” було ухвалено. Під час засідання Верховної Ради депутати вносили правки “з голосу” – зокрема, була відновлена норма, що була проголосована у першому читанні, щодо мінімального розміру заробітної плати у 3 мінімальні заробітні платні – тобто більше 9 600 тисяч.

Цей документ готувався більше трьох років експертами та чиновниками, узгоджувався з усіма стейкхолдерами та зацікавленими групами, змінювався і переписувався. Він заручився підтримкою Нацради реформ та Комітету ВРУ з питань освіти й науки, а також фахових спільнот. Як жартував нардеп Олексій Скрипник на засіданні комітету ВРУ, “цей закон треба терміново ухвалювати, бо він з кожним днем все пухне і пухне”.

Якщо відкинути жарти і подивитися на закон прицільно і серйозно, то помітимо чимало змін та відкритих можливостей, яким цей документ дає старт.

У разі успішного голосування у парламенті країна отримає новий рамковий закон замість чинного 26-річної давності. І головне – нові правила освітнього життя.

Що саме змінює новий закон про освіту для педагогів?

Нові відносини між вчителем і директором

З прийняттям закону саме директор буде приймати на роботу вчителя – а невідповідне управління освіти. Звільняти з посади буде теж директор.

Управління освіти також не братимуть участі в розробці та реалізації варіативної складової навчальної програми, не контролюватимуть дотримання законів та обов'язкове виконання Держстандарту та не втручатимуться у формування педагогічного навантаження вчителя чи вчительки – усе це тепер відбуватиметься на рівні школи.

Атестація вчителів (раз на 5 років) наразі залишається без змін.

Поки МОН не затвердить нове Положення про атестацію педагогічних працівників, присвоювати вищу категорію та педагогічні звання будуть управління освіти, а 1 та 2 категорію, а також кваліфікацію “спеціаліста” – навчальний заклад.

Атестацію шкіл новий закон повністю ліквідує. Як і сумнозвісні інспекції районних управлінь освіти.

Директор школи буде призначатися за конкурсом раз на 6 років. При цьому комісія, яка ухвалюватиме відповідне рішення, складатиметься в тому числі з вчителів цього навчального закладу.

Крім них, така комісія має включати представників:

– засновника школи;

– громадського об'єднання батьків учнів закладу;

– громадське об'єднання директорів шкіл цієї місцевості.

Усе це має на меті переформатувати стосунки між керівником школи та педагогічним

колективом. Адже якість його управлінських рішень та їх реалізація прямо впливатимуть на те, чи продовжить засновник школи з ним контракт, чи його посаду обійме більш професійна людина.

Крім того, закон передбачає, що всі вчителі мусять брати участь у засіданнях Педагогічних рад. Ця вимога стосується шкіл усіх типів підпорядкування.

Закон тут не дає двозначних трактувань, у ньому чітко записано: “Усі педагогічні працівники закладу мають брати участь у засіданнях педагогічної ради”.

Таким чином усі вчителі будуть залучені до прийняття управлінських рішень своєї школи.

Адже саме Педрада планує роботу закладу, схвалює освітні програми, обговорює питання підвищення кваліфікації вчителів, має право ініціювати проведення позапланового інституційного аудиту закладу та обговорює механізми забезпечення академічної доброчесності у своїй школі.

Крім того, уся інформація про ресурси школи (фінансові, матеріальні та кадрові) має бути опублікована онлайн. Тепер кожен вчитель бачитиме, чи виділила держава гроші на закупівлю комп’ютерів та меблів, та чи не “загубилось” нове обладнання десь по дорозі до школи.

Нові відносини між колегами та підвищення кваліфікації

“Професійний вчитель = якісна освіта дітей” – за цією логікою йшли автори реформи. І саме тому в проекті закону про освіту передбачено так багато новацій саме щодо підвищення кваліфікації вчителів.

Він більше не буде зобов’язаним слухати лекції в Інституті післядипломної педагогічної освіти (ІППО). Наявні державні курси не відповідають запитам вчителів – про це вони

неодноразово самі вказують під час анкетувань та обговорень. Натомість вчителі змушені своїм коштом оплачувати відвідування тих тренінгів, які вважають потрібними для своєї роботи.

Якщо закон буде проголосований, то ІППО стануть одним із суб'єктів, який має право надавати послуги з підвищення кваліфікації. З'являється конкуренція поміж такими закладами, і від цього виграє вчитель.

Стаття 59 законопроекту дає вчителям можливість самостійно обирати, в якій формі та

де саме підвищувати свою кваліфікацію.

Зацитуємо проект закону: “Педагогічні та науково-педагогічні працівники мають право підвищувати кваліфікацію у закладах освіти, що мають ліцензію на підвищення кваліфікації або провадять освітню діяльність за акредитованою освітньою програмою. Результати підвищення кваліфікації у таких закладах освіти не потребують окремого визнання і підтвердження”.

І далі: “Педагогічні та науково-педагогічні працівники мають право підвищувати кваліфікацію в інших суб’єктів освітньої діяльності, фізичних та юридичних осіб. Результати підвищення кваліфікації педагогічного (науково-педагогічного) працівника у таких суб’єктів визнаються окремим рішенням педагогічної (вченої) ради.

(...) Вид, форму та суб’єкта підвищення кваліфікації обирає педагогічний (науково-педагогічний) працівник”.

Яким чином все це відбуватиметься?

Школа отримуватиме кошти на підвищення кваліфікації своїх педагогічних працівників. Ці кошти будуть розподілятися згідно із рішенням Педради.

Отже, за логікою авторів нового закону, вчителі самі аналізують, де вони хочуть підвищити кваліфікацію. Після цього подають заявку до адміністрації школи. Тоді збирається Педрада – і вирішує, кого й куди направляти на підвищення кваліфікації.

Відтак Педрада ухвалює рішення: “Ми даємо згоду на те, аби цей конкретний вчитель підвищив свою кваліфікацію саме в цьому місці, чи не даємо? Направляємо туди кошти чи ні?”. Далі, відповідно до цього плану, вчителі відвідують курси, семінари чи тренінги – а кошти на їх оплату перераховує школа (а не управління освіти).

Втім, закон дозволяє іншим фізичним та юридичним особам фінансувати такі курси для вчителів.

Яким чином буде визнаватися підвищення кваліфікації в тих громадських організаціях, які не мають ліцензії на провадження освітньої діяльності?

Це питання має бути врегульовано постановою Кабміну. Проект закону каже, що це можливо. Але механізми визнання такого підвищення кваліфікації ще мають бути напрацьовані.

Важливо також те, що виховна робота за новим законом буде зараховуватися до робочого часу педагогічного працівника.

По-друге, проект закону чітко вказує кількість годин та розмір фінансування на підвищення кваліфікації вчителів.

Натомість нинішній закон про освіту просто гарантує оплату підвищення кваліфікації “не менше одного разу на 5 років”.

Новий проект закону каже, що вчитель має підвищувати свою кваліфікацію не менше 150 академічних годин впродовж п'яти років. З цих 150 годин певна кількість обов'язково має бути спрямована на вдосконалення знань, вмінь і практичних навичок з роботи з дітьми з особливими освітніми потребами.

При цьому вчителі мають підвищувати свою кваліфікацію щорічно – кількість годин може бути різною, але вони мають покращувати свої знання та вміння не один раз на 5 років, а саме щорічно.

Фінансування цих 150 годин підвищення кваліфікації педагогів оплачуватимуть за кошти державного та місцевого бюджетів.

Зацитуємо тут закон: “Обсяг коштів, що додатково виділяються з державного бюджету на підвищення кваліфікації педагогічних працівників, заробітна плата яких виплачується за рахунок освітньої субвенції, не може бути меншим 2 відсотків від відповідної освітньої субвенції.

Обсяг коштів, що додатково виділяються з місцевих бюджетів на підвищення кваліфікації інших педагогічних і науково-педагогічних працівників комунальних закладів освіти, не може бути меншим 2 відсотків від фонду заробітної плати цих працівників”.

По-третє, закон передбачає можливість добровільної сертифікації вчителів.

Після її успішного проходження вчитель отримуватиме доплату в розмірі 20% від посадового окладу протягом строку дії сертифікату – тобто, упродовж 3 років. Крім того, успішна сертифікація зараховується як проходження атестації.

А вчитель, який її пройшов, може залучатися до проведення інституційного аудиту в інших школах та розробки й акредитації освітніх програм. Ну і звісно, такий вчитель має поширювати нові методики компетентнісного навчання та нові освітні технології. По суті, він має бути тим “агентом змін”, про якого так часто і багато говорять.

За визначенням з проекту закону, сертифікацією є “зовнішнє оцінювання професійних компетентностей педагогічного працівника (у тому числі з педагогіки та психології, практичних вмінь застосування сучасних методів і технологій навчання), що здійснюється шляхом незалежного тестування, самооцінювання та вивчення практичного досвіду роботи”.

Хто саме буде його проводити і в якій формі, ще мають визначити МОН та затвердити Кабмін. Але наразі відомо, що на початку реалізації цієї задумки планується залучати до сертифікації Український центр оцінювання якості освіти (УЦОЯО).

По-четверте, закон дає вчителю багато свободи під час своєї роботи.

Стаття 54 проекту закону вказує, що педагоги мають право на “академічну свободу, включаючи свободу викладання, свободу від втручання в педагогічну, науково-педагогічну та наукову діяльність, вільний вибір форм, методів і засобів навчання, що відповідають освітній програмі”.

Вони також мають право на розробку та впровадження авторських навчальних програм, проектів, освітніх методик і технологій, методів і засобів.

Зараз учителі мають право розробляти свої програми, проте їх украй важко акредитувати. Новий закон дозволить вчителям працювати за типовими програмами, розробленими МОН, або акредитовувати свої. Держава ж визначатиме очікувані результати після кожного року навчання, а шлях до цих результатів педагог зможе визначати сам, виходячи з потреб та талантів учнів.

У проекті закону також вказано на заборону директорам та управлінням освіти залучати вчителів до заходів, які організовують релігійні організації чи політичні партії. І пряма заборона – відволікати педагогів від виконання своїх професійних обов’язків.

А ще в новий законопроект перейшли усі пільги, які були прописані в попередньому законі, включно із забезпеченням житла у першочерговому порядку, пільгові кредити тощо.

У цьому проекті з’явилося ще право на творчу відпустку строком до одного року не частіше одного разу на 10 років із зарахуванням до загального і спеціального стажу роботи.

І насамкінець – про зарплати вчителів.

Новий закон передбачає мінімальну зарплату вчителя чи вчительки в розмірі не менше 4 прожиткових мінімумів для працездатних осіб. Тобто педагог найнижчої кваліфікаційної категорії може отримувати 6 736 гривень.

Такого рівня оплати праці планується досягти до 2023 року. Проте наразі тривають перемовини й дебати щодо точного року впровадження такого рівня мінімальної зарплати.

При цьому зберігаються всі надбавки, які були передбачені раніше.

Джерело: nus.org.ua